

Zzp'ers weigeren zich 'als wisselgeld te laten gebruiken'

Een aanval op de zzp'er, de zelfstandige zonder personeel. Zo noemen de drie grootste zzp organisaties de roep om een verplicht pensioen voor zzp'ers, een verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering en de handhaving van de omstreden Wet DBA. De zzp-clubs vormen nu een front en eisen een grotere rol bij het uitwerken van de kabinetsplannen over de toekomst van de arbeidsmarkt en het pensioenstelsel.

Van links naar rechts: Denis Maessen, voorzitter Platform Zelfstandige Ondernemers, Maarten Post, stichting ZP Nederland en Charles Verhoef, voorzitter Zelfstandigen Bouw. Foto: Roger Cremers voor het FD

'Er wordt te veel over ons, zonder ons gepraat', vindt voorzitter Maarten Post, van ZP Nederland. 'Wij laten ons niet als wisselgeld gebruiken in de discussie.' De drie, naast ZP Nederland, het Platform Zelfstandige Ondernemers (PZO) en Zelfstandigen Bouw, vragen minister Wouter Koolmees (D66) van Sociale Zaken om 'een plek aan tafel', gelijkwaardig aan de traditionele sociale partners, werkgevers- en werknemersorganisaties.

SER heeft kans gehad

Vorige week stuurde minister Koolmees zijn plannen voor arbeidsmarkt en pensioen naar de Tweede Kamer, in aanloop naar zijn begrotingsbehandeling deze week. De rode draad: de kloof tussen vast en flexibel moet kleiner. De minister wil vast aantrekkelijker maken voor werkgevers, met minder kosten en risico's. En flex — tijdelijke contracten, payrolling, uitzendwerk en zzp — moet meer zekerheid gaan bieden aan werkenden. Daarnaast wil hij het pensioenstelsel hervormen, zodat het beter aansluit bij de flexibiliserende arbeidsmarkt. Voorafgaand had hij gesproken met de traditionele polderpartijen. Maar nog niet met de zzp-organisaties, al is een uitnodiging onderweg. 'En dat steekt. Wij willen meepraten over de dossiers die onze achterban raken', zegt Post.

'De huidige sociale partners hebben hun kans gehad en er zit geen beweging in het spel op dit moment', zegt PZO-voorzitter Denis Maessen refererend aan het vastgelopen overleg in de Sociaal Economische Raad (SER). Volgens Maessen zou het heel erg helpen als Koolmees nu de regie neemt, buiten de SER om. 'De twee grootste vakbonden praten bovendien namens een steeds grotere groep die zij niet vertegenwoordigen', vult voorzitter Charles Verhoef van Zelfstandigen Bouw aan. 'Reden voor ons om te zeggen: haal het van die SER-tafel weg.'

Kijken naar nieuwe oplossingen

De drie zzp-clubs, die samen op willen trekken als Het Zelfstandigenforum, maken zich zorgen dat de belangen van zzp'ers ondergesneeuwd raken in de uitwerking. Verhoef: 'Alles wordt nu bekeken vanuit wat we in het verleden hebben opgebouwd, maar we moeten kijken naar nieuwe oplossingen.' Post geeft als voorbeeld dat de zzp-organisaties afgelopen zomer mochten aanschuiven in de SER-commissie over ZZP-pensioen. 'Wij willen eigenlijk een fiscaal gefaciliteerde spaarmogelijkheid hebben voor zzp'ers. Een potje waarin je spaart voor pensioen, maar ook voor arbeidsongeschiktheid, of voor als een zzp'er tijdelijk minder inkomen heeft. De reactie? Dat past niet in het huidige systeem.'

Vast versus flex

In korte tijd is in Nederland het aantal flexwerkers hard toegenomen. Met name sinds de financiële crisis zijn bijna alle nieuwe banen een vorm van flex; korte contracten, uitzendwerk, payrolling of zzp. Politiek en sociale partners worstelen met een antwoord op deze trend. De flexwerkers passen niet een-op-een in het oude sociale stelsel. Zij zijn niet altijd verplicht lid van een pensioenfonds of verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid, waardoor zij bij ouderdom of ziekte in de problemen kunnen komen. Pogingen om binnen de Sociaal Economische Raad afspraken te maken om beter om te gaan met de flexibilisering, bijvoorbeeld door aanpassen van het ontslagrecht, mislukten dit najaar. Partijen gingen met ruzie uit elkaar. Vorige week constateerde de nieuwe minister van Sociale Zaken Koolmees opnieuw dat een breed gedragen sociaal akkoord er op dit moment niet in zit. Maar hij wil wel proberen op deelterreinen afspraken met de sociale partners te maken.

Zowel vakbond FNV als CNV heeft Koolmees vorige week opgeroepen om een verplicht pensioen en een verplichte verzekering voor arbeidsongeschiktheid voor zzp'ers in te voeren. Tot woede van de zzp'ers, die zich beknot voelen in hun vrije ondernemerschap. 'Vanuit de vakbeweging wordt gedaan alsof zzp'ers niets willen', stelt Verhoef. 'In de bouw willen mensen zich heel graag verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid, maar oudere zzp'ers worden gewoon uitgesloten door de verzekeraar vanwege hun risicoprofiel. Dat los je niet op met een plicht.'

Zorgen over Wet DBA

Ook zijn er zorgen over hoe het verder moet met de omstreden Wet DBA, die grote verwarring heeft gezaaid over de vraag wie zich zzp'er mag noemen en wie niet. Legitieme zzp'ers raakten brodeloos terwijl schijnzelfstandigen buiten schot bleven. Het vorige kabinet schortte daarom de handhaving op tot 1 juli, over wat er daarna gaat gebeuren moet de Kamer nog worden geïnformeerd. Maar CNV-voorman Maurice Limmen verwacht dat de wet alsnog gehandhaafd wordt. De drie clubs vinden dat een schrikbeeld.

'Dat zou onverantwoord zijn. Je stort 900.000 zzp-huishoudens opnieuw in onzekerheid', reageert Maessen. 'Ook wij zijn mordicus tegen schijnzelfstandigheid, maar het probleem is relatief klein.' Zo is slechts 4% volledig van een opdrachtgever afhankelijk. En 17% van de zzp'ers is voor driekwart van zijn of haar inkomen afhankelijk van een opdrachtgever. Hij gaat ervan uit dat de DBA-wet grondig wordt verbouwd met behulp van ook de zzp-inbreng.

Vuist maken

Vooralsnog halen de bonden bakzeil met hun roep om verplicht pensioen of een verplichte verzekering tegen arbeidsongeschiktheid. Koolmees ziet er niets in. Maar de vraag is of de bonden willen bewegen op andere dossiers waar Koolmees hen nodig heeft, bijvoorbeeld de hervorming van het pensioenstelsel, als de minister hen op het terrein van de zzp'ers niet tegemoetkomt.

Het Nederlandse leger zzp'ers is op papier 900.000 sterk, maar als achterban ook versplinterd en divers. 'Slechts' 80.000 van hen zijn aangesloten bij ZZP Nederland, Zelfstandigen Bouw en PZO samen. Kunnen zij wel een vuist maken in Den Haag als zij toch wisselgeld dreigen te worden, afgezet tegen bijvoorbeeld de 1,1 miljoen leden die FNV nog altijd claimt? Post benadrukt dat zijn achterban zeer luidruchtig kan worden als het moet. Een kabinet met een dunne meerderheid zoals die van Rutte III kan zich dat niet veroorloven denkt hij, zeker niet partijen als D66 en VVD voor wie zzp'ers belangrijke kiezersgroepen zijn. 'Ik verwacht ook niet dat Koolmees dat zal riskeren.'